

ก. 1479

นิคมคณะ นิคมทหาร

ปกคณะ ปกทหาร

สถาปนา พุทธศักราช ๒๔๙๓

สยามรัฐ

ปีที่ ๔๑

ฉบับที่ ๑๓๘๑๐

วันจันทร์ที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๔

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

๒๕๓๓ และแนวโน้มปี ๒๕๓๔

สำนักที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจ
เครือเจริญโภคภัณฑ์

ภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวปี 2533

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศจำนวนมากในแต่ละปี การขยายตัวในอัตราสูงของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ยังช่วยให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องทั้งในตัวเมืองและชนบทขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการจ้างงาน และพัฒนาความเจริญสู่ชนบทอีกด้วย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ

ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งดึงดูดใจชาวต่างประเทศอยู่มากมายเนื่องจากมีธรรมชาติสวยงามไม่ว่าจะเป็น ทะเล หาดทราย ภูเขา ป่าไม้ มีวัฒนธรรมประเพณีอันงดงามน่าชมของแต่ละภาค อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายต่อก่อนข้างต่ำ ทำให้การท่องเที่ยวของประเทศไทย มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากปี 2530 ซึ่งทั้งภาครัฐบาลและเอกชนได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ด้วยการประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ประกอบกับเป็นช่วงที่เศรษฐกิจโลกขยายตัวทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง นอกจากนี้ผลจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในประเทศ ทำให้นักท่องเที่ยวใช้ระยะเวลาพำนักในประเทศไทยมากขึ้น ส่งผลให้รายได้รวมจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (ดูตารางที่ 1)

สำหรับในปี 2533 นี้ จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เดินทางผ่านท่าอากาศยานกรุงเทพฯ (ตารางที่ 2) ปรากฏว่าใน 3 ไตรมาสแรกของปีมีนักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดีตาม นักท่องเที่ยวจากมรสุมประเทศตะวันออกกลาง (ยกเว้นอิสราเอล) นั้น เดินทางเข้ามาลดลง โดยเฉพาะในไตรมาสที่ 3 ซึ่งเกิดวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต จำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มนี้ลดลงอย่างมาก นอกจากนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลาง นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียก็มีจำนวนลดลงในช่วงนี้เช่นกัน จากการที่รัฐบาลมาเลเซียส่งเสริมให้ประชาชนเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้นในปี 2533 ซึ่งเป็นปีที่ท่องเที่ยวของมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ลดลง เช่น จากตะวันออก

ตารางที่ 1
จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว

พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว (พันคน)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย (วัน)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/วัน)	รายได้รวม (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
2527	2,347	7.11	5.47	2,128	27,317	9.05
2528	2,433	3.90	5.58	2,335	31,768	16.29
2529	2,815	15.58	5.93	2,233	37,321	17.49
2530	3,483	23.59	6.06	2,370	50,024	34.04
2531	4,231	21.47	7.36	2,533	78,559	57.64
2532	4,810	13.68	7.63	2,627	96,385	22.22
2533*	5,370	11.65	7.63	2,863	120,000	24.50
2534**	6,000	11.73	8.00	3,000	144,000	20.00

* แนวโน้ม

** เป้าหมาย

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2
จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่านท่าอากาศยานกรุงเทพ ปี 2533

	ไตรมาส ที่ 1	อัตรา เพิ่ม	ไตรมาส ที่ 2	อัตรา เพิ่ม	ไตรมาส* ที่ 3	อัตรา* เพิ่ม
อเมริกา	92,530	5.90	79,795	3.64	82,350	11.72
ยุโรป	385,634	7.30	219,000	10.55	266,523	14.41
แอฟริกา	8,213	27.81	6,509	12.34	7,925	26.27
ตะวันออกกลาง	23,060	-18.11	18,148	-19.50	18,930	-42.79
เอเชียใต้	54,118	-5.92	67,921	8.40	72,369	24.36
เอเชียตะวันออก และ แปซิฟิก	545,415	18.90	460,806	14.54	574,846	15.16
รวม	1,058,970	11.35	852,680	10.91	1,022,943	12.11

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ วันที่ 5-11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533 /

ตารางที่ 3
จำนวนห้องพักโรงแรมในประเทศไทยปี 2528-2532

หน่วย : ห้องพัก

ภาค/ปี	2528	2529	2530	2531	2532
รวม	110,003	116,997	124,139	135,720	148,153
กรุงเทพฯ	31,481	33,089	35,690	36,099	37,565
กลาง (ไม่รวม กทม.)	9,670	10,578	11,226	12,290	12,713
ตะวันออก	18,050	18,397	19,059	22,961	26,761
เหนือ	16,226	19,083	18,596	19,428	21,275
ใต้	21,451	23,311	26,880	31,932	36,629
ตะวันออกเฉียงเหนือ	13,123	12,539	12,688	13,010	13,210

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

กลางนั้น มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด จำนวนนักท่องเที่ยวรวมจึงยังคงเพิ่มขึ้นในอัตราที่ค่อนข้างสูง และคาดว่าจะถึง 5.37 ล้านคนในสิ้นปีนี้ เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นเพิ่มขึ้นมาก

ปัญหาการท่องเที่ยว

ถึงแม้ไทยจะประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่การขยายตัวของการท่องเที่ยวก็ได้ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมาเพิ่มมากขึ้น และยากต่อการแก้ไขตามไปด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะกลับมาเป็นสิ่งที่กีดขวางการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวต่อไป จึงจำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ซึ่งที่สำคัญได้แก่

• **ปัญหาสิ่งแวดล้อม** เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ น้ำเน่า ขยะมูลฝอย ธรรมชาติที่เคยสวยงามถูกทำลายลงจนอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม เนื่องจากขาดการอนุรักษ์ที่ดีพอ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเบื่อหน่าย และหันเหความสนใจสู่ประเทศอื่นแทน

• **ปัญหาการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน** ความไม่เพียงพอของระบบคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค รวมถึงความขาดแคลนโรงแรม ห้องพัก และบุคลากรต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหาความแออัด เกิดการแย่งกันใช้บริการต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสูงขึ้น

• **ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว** เนื่องจากการหลอกลวงของผู้ที่อยู่ในวงการท่องเที่ยว หรือการก่ออาชญากรรมของเหล่ามิจฉาชีพ รวมไปถึงมิจฉาชีพชาวต่างชาติที่แฝงเข้ามาหาเงินในประเทศ ทำให้เกิดภาพพจน์ในทางลบ และทำลายบรรยากาศการท่องเที่ยวของประเทศ

ในกรณีของปัญหาการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการขาดแคลนโรงแรมและห้องพักนั้น เนื่องจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่าง

รวดเร็ว โดยเฉพาะในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้อุตสาหกรรมโรงแรม เกิดขาดแคลนห้องพัก โดยมีอัตราเข้าพักเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑๐ และมีราคาห้องพักสูงขึ้นจากเดิมมากประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เปิดให้การส่งเสริมการลงทุนในกิจการนี้ขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2531 ทำให้มีนักลงทุนสนใจเข้ามาลงทุนในกิจการโรงแรมเพิ่มขึ้น ดังข้อมูลแสดงจำนวนห้องพักในตารางที่ 3

ปัญหาของอุตสาหกรรมโรงแรมนี้ส่วนใหญ่ได้แก่ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ บุคลากร แหล่งเงินทุน ตลอดจนถึงปัญหาที่จะตามมาเนื่องจากผลของภาวะการท่องเที่ยวชะลอตัวลง ในขณะที่มีการเปิดตัวของโรงแรมใหม่จำนวนมาก ทำให้การแข่งขันในอุตสาหกรรมนี้จะเพิ่มขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ธุรกิจโรงแรมยังมีคู่แข่งเพิ่มขึ้นมาจากธุรกิจประเภทรีสอร์ท เกสท์เฮาส์ อินน์ และคอนโดมิเนียม ซึ่งทำธุรกิจให้เช่าห้องพักเช่นเดียวกัน แต่มีราคาถูกกว่า ส่งผลให้การแข่งขันในอุตสาหกรรม

นี้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่ออัตราการเข้าพักเฉลี่ยของโรงแรมในกรุงเทพฯ มีแนวโน้มที่จะลดลงโดยปี 2534 มีค่าประมาณร้อยละ 77 และปี 2535 มีค่าประมาณร้อยละ 73 ทั้งนี้ ภาวะการแข่งขันยังไม่รุนแรงนักในปี 2534 เนื่องจากมีการประชุม world bank เข้ามาช่วย ทำให้คาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมประชุมเข้ามาในประเทศทั้งก่อนและหลังการประชุมจำนวนมาก แต่ในปี 2535 ภาวะการแข่งขันจะเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะต้องร่วมมือกันเพื่อเตรียมการแก้ปัญหา

แนวโน้มในอนาคตปี 2534

ในปี 2534 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ตั้งเป้าหมายเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเป็น 6 ล้านคน มีจำนวนพำนักรเฉลี่ยคนละ 8 วัน และทำรายได้ให้แก่ประเทศไทย 144,000 ล้านบาท แต่การเกิดวิกฤตการณ์อิรัก-คูเวต ได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างมาก ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยในทางตรงคือ

การที่ราคาน้ำมันสูงขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว เช่น อัตราค่าโดยสาร ราคาสินค้า และค่าบริการ เป็นต้น เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ส่วนในทางอ้อมก็คือ วิกฤตการณ์นี้ส่งผลให้เศรษฐกิจของทุกประเทศชะลอตัวลง ทำให้มีนักท่องเที่ยวชะลอการเดินทางท่องเที่ยวตามไปด้วย

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเหนือกว่าประเทศอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี และมีแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สามารถจะพัฒนาขึ้นได้อีกมาก ผลจากการชะลอตัวของนักท่องเที่ยวครั้งนี้ จะทำให้ไทยมีโอกาสแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในอนาคตรวมทั้ง ยังช่วยคัดเลือกนักท่องเที่ยวให้อยู่ในกลุ่มที่มีคุณภาพดี มีกำลังซื้อสูง และไม่ก่อปัญหาให้กับประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ ผลจากการที่เศรษฐกิจชะลอตัวยังทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 7 แสนคน ในปี 2532 กลับมาท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น ดังนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในอนาคต จะต้องขึ้นอยู่กับความสามารถและความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงจะสามารถรักษาการขยายตัวภายใต้สถานการณ์ดังเช่นในปัจจุบัน